

zelf zou willen raadplegen—het gaat uiteindelijk om een selectie —, op het RIOD altijd welkom is en zeer hulpvaardig terzijde wordt gestaan, in dit geval waarschijnlijk door de bewerker zelf.

Na deze schoolmeesterij over bijzaken de hoofdzaak en dat kan kort. Ook RvT, II is een fascinerende verzameling documenten, die de onderzoekers zeer ten dienste zal zijn. De bewerker geeft in zijn inleiding adequaat de belangrijkste onderwerpen aan: de rol en positie van Rost in de NSB, zijn optreden op economisch en financieel terrein (Nederlandsche Bank en Bijzondere Economische Zaken), de Nederlandsche Oostcompagnie en de actieve dienst van Rost gedurende de laatste oorlogsmaanden. Belangrijk voor de economische geschiedenis van Nederland en voor de geschiedenis van het Nederlandse nationaal-socialisme in de tweede helft van de bezettingstijd dus.

In deze recensie kan op de documenten niet nader worden ingegaan. Slechts enkele notities. Hoe men over Rost ook moge denken, binnen het kader van zijn eigen opvattingen treedt hij naar voren als een consequent man. Zijn ergernis over profiteurs, onbekwaamheid en laf gedrag in eigen kring klinkt oprecht. Het lezen van de wat plechtstatige, soms gezwollen en veelal nogal ambtelijke en technische stukken valt soms wat zwaar. Maar de vele details van persoonlijke aard vergoeden veel. Terzijde is bijvoorbeeld verrassend in een brief over een 'perslunch' de volgende zinsnede aan te treffen: 'Het is mijn [dat wil zeggen van W. Goedhuys, werkzaam bij de Nederlandsche oostcompagnie] persoonlijke mening, dat het uitnodigen van den heer Fraenkel van *De Telegraaf* in dit gezelschap eigenlijk zinloos is, daar wij dan slechts een volkomen dwaas hoofdartikel kunnen verwachten' (82). Het als laatste opgenomen stuk is een verklaring van Rost voor de *Field Security* gedateerd 24 mei 1945 (vlak voor zijn dood op 6 juni dus). Het is een boeiend document waarin hij met een zekere mate van consequentheid tracht 'rekening te geven van zijn verleden maar tevens in keuzen van onderwerpen en formuleringen geleid lijkt te worden door de nieuwe situatie (605-618). Kortom RvT, II is een aanwinst, waarbij ook de Engelse vertaling van de inleiding en de regesten een nuttige functie kan vervullen.

J. C. H. Blom

A.Reinders, *Politieke geschiedenis van de Nederlandse Antillen en Aruba 1950-1993* (Zutphen: De Walburg Pers, 1993, 429 blz., f39,50, ISBN 90 6011 791 3).

Dit is geen boek, maar een soort encyclopedie van de kabinetten, die de nog korte parlementaire geschiedenis van de Nederlandse Antillen heeft gekend. In ruim vierhonderd bladzijden, elk met twee kolommen, geeft de auteur een nauwgezet overzicht van het wel en wee van elk Antilliaans kabinet.

Er is voor deze beschrijvende methode veel te zeggen. De auteur verdedigt zijn werkwijze door op te merken dat 'het begin van de wijsheid ... lijkt mij overigens al te liggen in het weten, in de beschikbaarheid van objectief materiaal zonder subjectieve toevoegingen van de onderzoeker' (9 eerste kolom). Inderdaad houdt de auteur zich aan deze zelf gegeven opdracht. Als de literatuur bepaalde gebeurtenissen verschillend interpreteert, dan komen die verschillen keurig naast elkaar aan de orde. Maar het is wat naïef om te denken, dat het selecteren en presenteren van feiten geen subjectieve bezigheid zou zijn.

Ook zonder 'toevoegingen' is de auteur in staat zijn opvattingen te ventileren. Zo koestert hij geen enkele sympathie voor de gedachte, dat de band tussen Nederland en de Antillen nu wel lang genoeg heeft bestaan en dat Nederland desnoods eenzijdig deze band moet doorknippen. Op pagina 99 wordt het toenmalige Tweede Kamerlid drs. H. M. Fransen ten tonele gevoerd,

wier uitlating over de 'onafhankelijkheidsaanzegging' "zonodig per aangetekende brief" uit 1972 als hoogst ongelukkig wordt getypeerd. Voor deze kwalificatie is veel te zeggen, maar zij is subjectief. Het is immers mogelijk om de zaak om te draaien en eindeloze voortzetting van het staatsverband tussen Nederland en de Antillen af te keuren. Deze band verplicht Nederland er immers toe om nauw samen te werken met Antilliaanse bestuurders en leden van de rechterlijke macht, van wie sommigen niet in staat blijken om het bestuur en de rechtspraak op de Antillen te waarborgen op een niveau, dat in Nederland acceptabel is. In verband met dit verschil heeft Nederland in februari 1993 eindelijk de corrupte bestuurselite van St. Maarten terzijde geschoven en het eiland onder curatele geplaatst. Dit structurele probleem ten gevolge van de voortdurende band tussen Nederland en de Antillen typeert de auteur niet als hoogst ongelukkig.

Ondanks de grote hoeveelheid informatie in dit boek valt het overigens niet mee om antwoord te geven op een aantal grote vragen betreffende de Antilliaanse politiek. Doordat de stof steeds per kabinet is geordend krijgt de lezer geen goed beeld wat nu precies de grondslagen waren van de partijvorming op de Antillen, welke doelen de Nederlandse politiek ten aanzien van de naoorlogse dekolonisatie nastreefde en wat de rol van de Verenigde Staten van Amerika en Venezuela daarbij was. Voor zulke vragen zou een thematische aanpak noodzakelijk zijn geweest, zoals in P. Verton, *Politieke dynamiek en dekolonisatie. De Nederlandse Antillen tussen autonomie en onafhankelijkheid* (Alphen aan de Rijn, 1977). Overigens vullen het hier besproken werk en dat van Verton elkaar goed aan; het eerstgenoemde geeft het evenement, de tweede de structuur.

Omdat talloze politieke feiten en gebeurtenissen meer dan één kabinetsperiode beslaan en in dit boek dus niet in één hoofdstuk worden behandeld, zou een uitvoerig register op zijn plaats zijn geweest. Helaas ontbreekt zo'n register. Wel is een aanhangsel toegevoegd waarin korte biografieën van een aantal bekende Antilliaanse politici zijn opgenomen. Bekende namen zijn echter weggelaten, terwijl geen van de Nederlandse politici uit de voorgaande hoofdstukken in dit aanhangsel figureert. Evenmin heeft de auteur voetnoten en literatuurverwijzingen opgenomen ('omwille van de leesbaarheid'), maar wel een beknopte—dus onvolledige—bibliografie (met als excuus een citaat van N. S. R. Chamfort: 'Sommige schrijvers bergen een bibliotheek op in boeken, in plaats van boeken in een bibliotheek'). Zo hinkt dit mooi uitgevoerde en zeer informatieve boek op twee gedachten. Enerzijds vormt het een encyclopedisch overzicht van zo veel mogelijk feiten en gebeurtenissen uit de Antilliaanse parlementaire geschiedenis, anderzijds wil het niet te veel informatie verschaffen, terwijl een goed register en een complete bibliografie dit dikke boek nauwelijks omvangrijker hadden gemaakt.

P. C. Emmer